

Op zoek naar
schenkgeld in de
beleggingsmarkt

Na 40 jaar verlegt
BD-Grondbeheer haar

In het jaar dat 'Stichting Grondbeheer biologisch-dynamische landbouw' 40 jaar bestaat, zet zij een nieuwe stap: samen met Triodos Sustainable Finance Foundation start zij een nieuw beleggingsfonds om gezonde landbouwgrond te kunnen veiligstellen voor de toekomst. Kees van Biert: 'Ik ben voorzitter geworden met de droom om, naast de bestaande activiteiten, toegang tot nieuwe geldstromen te creëren, zodat we jonge boeren aan grond kunnen helpen.' Tekst | Ellen Winkel Foto's |

Annelijn Steenbruggen en Olav Kaspers

grenzen

'Grondverkoop: gif voor de economie', schreef Lex Bos in december 1976 in *Vruchtbare Aarde* (de voorloper van *Dynamisch Perspectief*). Hij stelt: 'De biologisch-dynamische landbouwbeving kan een wezenlijke bijdrage geven aan het gezond maken van de economie en daarmee aan het sociale leven in ruimere zin. Omgekeerd heeft deze beweging slechts overlevingskans wanneer zij deze bijdrage geeft. Een biologisch-dynamische beweging die alleen haar eerste twee dimensies waarneemt, is ten dode opgeschreven.' Met die twee dimensies bedoelde hij gezonde voeding en een gezond ecosysteem.

Lex Bos was een van de leden van een economische studiegroep binnen de antroposofische beweging. Zij zochten naar wegen om de economie gezond te maken en wilden de sociale driegeleding van Rudolf Steiner naar de praktijk vertalen. Zo hadden ze Stichting Triodos al opgericht, de voorloper van Triodos Bank. Voor hen was duidelijk dat grond geen koopwaar zou moeten zijn, geen speculatieobject. De exorbitante stijging van de grondprijs verziekt de prijzen van landbouwproducten. Bovendien zou een nieuwe eigenaar – een erfgenaam bijvoorbeeld – zomaar een caravanparkje kunnen beginnen op een BD-akker die jarenlang met liefde was verzorgd.

De eerste aankoop

Vanuit deze impuls is 29 december 1978 'Stichting Grondbeheer biologisch-dynamische landbouw' opgericht. Doel was om gronden te verwerven die nooit meer verkocht of beleend mochten worden, zodat BD-boeren deze tot in lengte van dagen konden bewerken voor een lage pachtprijs. Naast schenkingen en legaten van burgers hoopten de oprichters dat boeren en tuinders hun gronden aan de stichting schonken, waarbij ze het recht zouden behouden die te blijven bewerken.

Willy Schilthuis was zo'n tuinder. Ze wilde haar bedrijf *De Vier Jaargetijden* in Nieuwe Wetering doorgeven aan de

volgende generatie, waarbij haar overtuiging was: 'Grond mag geen geld opbrengen. Grond is van de mensheid.' In 1979 droeg ze de zeven hectare van De Vier Jaargetijden over aan Grondbeheer. Haar deel van de boerderij, dat ze van haar moeder had geërfd, vormde een schenking en ook haar zus Tineke gaf haar erfdeel weg. Via schenkingen en leningen sprokkelde Grondbeheer de rest van de koopsom bij elkaar voor deze eerste aankoop.

Na 40 jaar heeft Grondbeheer 253 hectare verworven. Deze grond wordt aan vijftien boerderijen verpacht. Schenkingen en legaten van vele mensen die de biodynamische landbouw een warm hart toe dragen, hebben dit mogelijk gemaakt.

Te langzaam

"Dat is echt geweldig!", zegt Kees van Biert, sinds 6 jaar voorzitter van Grondbeheer. Maar hij ziet ook dat er nóg twintig boeren voor de deur staan die hun grond graag aan Grondbeheer willen verkopen, zodat hun jongere opvolgers die voor een schappelijke prijs kunnen pachten.

"Met alleen schenkgeld gaat het gewoon te langzaam", stelt hij vast. "Ik ben voorzitter geworden met de droom om, naast de bestaande activiteiten, toegang tot nieuwe geldstromen te creëren, zodat we jonge boeren aan grond kunnen helpen. Tegelijkertijd willen we natuurlijk heel goed omgaan met het erfgoed van onze voorgangers. Dat mogen we niet verkwanselen. Die vrije grond mag nooit, nooit, nooit meer worden verkocht."

'De samenleving plukt de vruchten van onze aanpak.

Dat moet je niet alleen binnen onze kleine BD-kring willen houden.'

Kees heeft 35 jaar geleden een adviesbureau opgericht en hij geeft wereldwijd advies aan bedrijven bij financiële en strategische beslissingen. De antroposofische wereld leerde hij vooral kennen als bestuurslid van de vrijeschool en van het Kindertherapeuticum in Zeist. Zijn kennis en ervaring zet hij voor Grondbeheer belangeloos in.

Leengeld en obligaties

Kees: "We hebben in 2013 eerst *De Nieuwe Rentmeester* opgericht, een nieuwe stichting waarmee we met leengeld grond hebben kunnen kopen voor *De Kromme Lepel* en voor *De Watertuin*, samen ruim acht hectare. Beleende grond voldoet nog niet aan het hoogste ideaal, maar als de leningen waren afgelost, zo was het idee, dan kon de vrije grond worden doorgeschoven

naar 'de hemel', naar Grondbeheer."

Er kleefden echter haken en ogen aan die constructie en het aflossen van leningen was een zware last. Na enkele jaren zijn Grondbeheer en De Nieuwe Rentmeester weer samengevoegd en is een nieuw product ontwikkeld, zonder aflossingsdruk: de eeuwigdurende obligaties met een rente van 1,5%. Kopers kunnen hun obligaties wel doorverkopen, maar Grondbeheer zal ze nooit terugkopen.

Kees: "Dat is een succes: dankzij de obligaties hebben we in 2016 30 hectare voor *De Hondspol* en in 2017 38 hectare voor *Naaberhoeve* kunnen kopen." Bij deze aankopen is een lening bij Triodos Bank afgesloten, die zo snel mogelijk wordt afgelost vanuit de verkoop van obligaties. Met de € 840.000 die nu aan obligaties is verkocht, is een deel van de gronden van De Hondspol en Naaberhoeve vrijgekocht. "Voor die vrije grond betalen de boeren een lagere pacht prijs dan voor de grond waar nog een lening op zit. Uiteindelijk willen we toe naar een pacht prijs die los staat van de marktwaarde. We willen een pacht prijs op basis van de productieve waarde van de grond. Het Louis Bolk Instituut onderzoekt hoe je dit in de praktijk kunt realiseren."

Beleggen én schenken

Zowel de grond van De Hondspol als die van Naaberhoeve heeft bijna twee miljoen euro gekost. Om meer jonge boeren aan land te kunnen helpen, zijn vele miljoenen nodig. Dat soort bedragen vind je bijvoorbeeld bij de pensioenfondsen, maar die hebben pas interesse als het over honderden miljoenen

euro's gaat.

Kees: "Om toegang te krijgen tot grotere beleggers, werken we sinds een jaar intensief samen met Triodos Sustainable Finance Foundation. We hebben een nieuw product uitgedacht dat volgend jaar op de markt komt." Triodos en Grondbeheer richten een organisatie op die beleggingscertificaten uitgeeft, waarvan de aankoop wordt gecombineerd met een schenking. Als je voor 1000 euro certificaten koopt, schenkt je 300 euro aan Grondbeheer en heb je op 700 euro een eeuwig rendement. "Dat is toch iets heel moois om met je pensioengeld te doen? Er is veel geld dat een doel zoekt. Ik ga ervanuit dat het lukt om via deze weg meer mensen te bereiken die een gezonde aarde belangrijk vinden. Maar spannend is het wel."

Grondbeheer heeft al een perceel op het oog om via deze weg te kopen. De gangbare buurman van een van de pachters in de Flevopolder heeft 40 hectare te koop. De grond zal worden omgeschakeld naar biologisch, maar of het haalbaar is om door te schakelen naar Demeter is nog niet duidelijk. Voor het nieuwe beleggingsfonds is dat ook geen vereiste. Het fonds wil zich niet beperken tot biodynamisch. "Vanuit mijn bestuurswerk voor de vrijeschool en voor het Kindertherapeuticum heb ik gezien hoe de samenleving de vruchten plukt van deze initiatieven. Gewone scholen nemen dingen over van de vrijescholen, zoals de maatschappelijke stages. Ook de multidisciplinaire aanpak van het therapeuticum krijgt navolging in de gangbare zorg. Zo zie ik dat ook bij het beheer van grond. Onze aanpak

Donateur Martha Bruning: 'Mijn hart ligt bij de tuin'

Martha Bruning is met haar 27 jaar de jongste donateur van Stichting Grondbeheer. Ze deed mee aan de challenge om minimaal tien donateurs te werven voor de campagne Naoberhoeve500.

Als Warmonderhoffer heeft Martha, die ook vicevoorzitter is van BD-Jong, stage gelopen bij Naoberhoeve. Dus toen haar gevraagd werd donateurs te werven, nam ze de uitdaging aan. "Het is me gelukt om vijftien mensen in mijn omgeving te vinden die periodiek of eenmalig wilden schenken of een obligatie kopen. Wel bijzonder, want de meesten kenden de boerderij niet. Daarom organiseer ik binnenkort een excursie naar Naoberhoeve voor 'mijn' groepje donateurs."

Al groeide Martha op in de stad, in Amersfoort, ze wist in de vierde klas van de vrijeschool al dat ze boerin wilde worden. "Bij carnaval had ik een doekje om mijn hoofd. Klompjes aan. Ik was toen al jaren vegetarisch. Ik heb die keus bewust gemaakt toen ik 6 was. Dieren eten is niet voor mij, geef mij maar planten."

"Ik werk nu als werkbegeleider in de keuken van de Lievegoedkliniek. Mijn hart ligt bij de tuin. Soms mag ik daar invallen. Ik voel me het meest aangetrokken tot kleinschalige tuinbouw met een maatschappelijke functie, bijvoorbeeld met zorg of educatie voor kinderen. Gangbare landbouw is echt niet okay. Het is een diep gevoel dat moeilijk te omschrijven is. Als je buiten op een stoel gaat zitten in de natuur en je kijkt om je heen, naar de planten, de insecten, de zaden die ontkiemen, hoe alles een plek heeft. Wanneer je dan bestrijdingsmiddelen gaat gebruiken om jouw wil door te drukken en daarmee de balans te ontwrichten, dan ben je niet goed bezig. Daar word ik af en toe diep verdrietig van. Daarom wil ik supporten dat het BD-areaal groeit in Nederland. En in de rest van de wereld. Dus heb ik er graag aan mee gedaan om meer flow te brengen in de Naoberhoeve campagne."

moeten we niet alleen voor onszelf willen houden; alleen voor onze eigen kleine BD-kring. We willen er voor iedereen zijn. Als we een ingang weten te vinden naar de pensioenfondsen, dan zal het hard gaan. Daar werken we nu ook aan. Mijn droom is dat die zeggen: ja, ik doe mee, natuurlijk wil ik in vruchtbare aarde beleggen." 🌱

Ellen Winkel, schrijver, spreker en coach; en fan van boeren die ervoor zorgen dat de aarde weer vruchtbaar zal zijn.